

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	Pedaqogikanın tarixi və metodologiyası (Azərbaycan təhsil tarixi) EDU 617 3 kredit	
	Departament	Təhsil	
	Program (bakalavr, magistr)	Magistr	
	Tədris semestri	2026/2027 Payız semestri	
	Fənni tədris edən müəllim	P.ü.f.d., baş/müə. Vüsalə Sərdar qızı Əliyeva	
	E-mail	vusale2000@gmail.com	
	Telefon	(077)5332437	
	Mühazirə otağı/Cədvəl		
	Məsləhət saatları	IV gün 12:00-	
Prerekvizitlər	Pedaqogika		
Tədris dili	Azərbaycan dili		
Fənnin növü: (məcburi, seçmə)	Məcburi		
Dərslik və əlavə ədəbiyyat	1. Rüstəmov F. Şərqdə pedaqogika tarixi. Bakı: Nasir, 2002. 2. Rüstəmov F. Qədim türklərdə tərbiyə. Birinci məqalə. “Dədə Qorqud” (elm-məqalələr toplusu). B.: ADPU-nun nəşri, 2001, №1. 3. Rüstəmov F. Qədim türklərdə tərbiyə. İkinci məqalə. “Dədə Qorqud” (elm-məqalələr toplusu). B.: ADPU-nun nəşri, 2001, №2. 4. Seyidov Ə. Pedaqogika tarixi. B.: Maarif, 1968. 5. Əhmədov H. Pedaqogika tarixi kursundan mühazirələr. B.: API-nin nəşri, 1987. 6. Ağayev Ə. Azərbaycan ictimai-pedaqoji fikrində şəxsiyyətin formalaşması problemi. Pedaqoji elmlər dok. ... dis. B.: Azərb. ETPEİ, 1996. 7. Əhmədov H.M. Azərbaycan məktəb və pedaqoji fikir tarixi. B.: ABU, 2001 8. Ağayev Ə.Ə. Azərbaycan ictimai-pedaqoji fikrində şəxsiyyətin formalaşması problemi. Avropa nəşriyyatı. Bakı, 2005 3. Hüseynzadə R.L. Erkən orta əsrlər dövründə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir. Bakı, MBM, 2005.		
Kursun təsviri	“Pedaqogikanın tarixi və metodologiyası” fənni Azərbaycanda pedaqoji fikir tarixinin və təhsil mədəniyyətinin inkişafındakı fəaliyyətləri əhatə edir.		
Kursun məqsədi	Fənnin əsas məqsədi Azərbaycan təhsilinin, məktəbinin və pedaqoji fikrin inkişaf xüsusiyyətlərini tələbələrə aşılamaq. Qədim dövr, orta əsrlər, Maarifçilər inqilabı və müasir dövrdə təhsilin inkişafını öyrətmək.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Tədrisin sonunda tələbələr: 1. Azərbaycanda pedaqoji elmin inkişaf tarixini izah edir; 2. Demokratik dövndə məktəb və pedaqoji fikri təqdim edir; 3. Maarifçilik hərəkəti şərh edir; 4. Azərbaycanda ilk dövlət məktəblərinin yaranması və pedaqoji fikrin fərqləndirir. 5. XII-XIV əsrlərdə məktəb mühitinin təşkili xüsusiyyətlərini sadalayır. 6. “Avesta”da tərbiyə məsələlərini sadalayır. 7. İslam dinində tərbiyə anlayışını təqdim edir.		
Tədris metodları	Mühazirə		+
	Müzakirə		+
	Praktik tapşırıqlar		+
	Problemin həlli		+
	Təqdimat		+

Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət			Faiz (%)
	Aralıq imtahanı	Aprel			30
	Praktiki tapşırıq	Semestr müddətində			10
	Layihə (3 layihə)	Semestr müddətində			20
	Təqdimat / müzakirə	Semestr müddətində			10
	Final imtahanı	İyun			30
	Yekun				100
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranışı)	Tələbə keçirilən seminar və praktiki dərslərdə öz fəaliyyətini həm fərdi həm də qrup şəklində praktiki olaraq yerinə yetirməlidir.Burada məqsəd gələcəyin pedoqoji fəaliyyəti ilə məşğul olacaq kadrlın şagirdlərin öyrənmə imkanlarını nəzərə alması, dövlət normalarını bilməsidir.				
	Layihə – 20 bal				
	Layihə 3 formada: fərdi, cüt və qrup tapşırığı və təqdimat				
	Qiymətləndirmə meyarları:				
	Meyarlar	Fərdi iş	Cüt işi	Qrup işi	
	Mövzunun düzgün müəyyənləşdirilməsi və tapşırığın yerinə yetirilməsi	1	1	2	
	Məlumatların toplanması, sistemləşdirilməsi və təhlili	1	1	2	
	Yaradıcı və innovativ yanaşma	1	1	2	
	Nəticələrin əsaslandırılması	1	1	2	
	Təqdimatın keyfiyyəti və fəallıq	1	1	2	
	Cəmi	5	5	10	
	Ümumi: 20 bal.				
Süni intellektdən istifadə qaydaları	Davamiyyət				
	Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir.Dərsə 10 dəqiqə gecikən tələbəyə qayıb yazılır.Tələbə müəyyən səbəblərdən (xəstəlik,ailə vəziyyəti)dərslərin buraxılması haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25 %-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.				
	İmtahanlar				
	Aralıq imtahanı aprel ayında tədris olunan mövzular üzrə, final imtahanı iyun ayında tədris olunan mövzular əsasında keçiriləcəkdir.Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahana buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur.				
	İmtahan qaydalarının pozuntuları				
	Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürmələr qadağandır.Bu qaydaya əməl etməyən tələbənin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiyməti ilə imtahandan kənarlaşdırılır.				
	Tələbənin davranış qaydaları				
	Dərs zamanı dərs prosesini pozmağa və ya qeyri-etik hərəkətlər etməyə, həmçinin mobil telefondan istifadəsinə icazə verilmir.				
	Xəzər Universiteti GSİ texnologiyalarının tədris prosesində məqsədyönlü və şəffaf şəkildə tətbiqini dəstəkləyir.				
	Qismən icazə verilir.				
	GSİ alətlərindən istifadəyə yalnız müəllim tərəfindən müəyyən edilmiş konkret tapşırıqlar, mərhələlər və ya məqsədlər üçün icazə verilir.				
	Bu yanaşma fənnin xüsusiyyətlərinə və tələb etdiyi bacarıqların formalaşmasına uyğun olaraq tətbiq edilir.				
GSİ alətlərindən yalnız aşağıdakı hallarda istifadə edilə bilər:					

		1) layihə strukturunun qurulması mərhələsində, 2) proqram kodunun sintaksisinini yoxlanmasında, 3) mətnin qrammatik redaktəsində və s. Yazılı hesabatın məzmunu, verilənlərin təhlili və nəticələrin şərhə tam olaraq tələbə tərəfindən müstəqil hazırlanmalıdır. Təqdimatların hazırlanmasında GSİ istifadəsinə icazə verilmir. Qaydalara riayət edilməməsinə görə məsuliyyət Bu tədbirlər aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir: Şifahi və ya yazılı xəbərdarlığın verilməsi; Tapşırığın yenidən təqdim edilməsi; Tapşırıq üzrə balın azaldılması və ya sıfırlanması (0 bal).	
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
MODUL I Qədim dövrdə Azərbaycanda pedaqoji fikir			
1	14.02.2024	Tələbələrlə tanışlıq. özünü təqdim etmə. təlim boyu müzakirə ediləcək mövzular Ən qədim dövrlərdən VII əsrə qədər Azərbaycanda tərbiyə, təhsil və pedaqoji fikir. Qədim yazıdan istifadə edərək fikrini ifadə etmək	1. Ağayev Ə.Ə. Azərbaycan ictimai-pedaqoji fikrində şəxsiyyətin formalaşması problemi. Avropa nəşriyyatı. Bakı, 2005 2. Hüseynzadə R.L. Erkən orta əsrlər dövründə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir. Bakı, MBM, 2005.
2	21.02.2024	Azərbaycan tayfa birliklərində və feodal dövlətlərində tərbiyə və təhsil mədəniyyəti Feodal dövlətlərdə tərbiyə anlayışını araşdırmaq.(cütlərdə)	2. Hüseynzadə R.L. Erkən orta əsrlər dövründə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir. Bakı, mbm, 2005 Mərdanov M.C. Azərbaycan təhsil tarixi. 1 cild. Bakı, təhsil, 2011. 3.http://tarix.info/azerbaycan-tarixi/quldarliq-dovru/59-304lk-tayfa-birlikl601ri-v601-erk601n-d246vl601t-qurumlar305.html 4.http://www.azerbaijans.com/content_368_az.html
3	28.02.2024	Azərbaycanda zərdüşt məktəbləri və “Avesta”da tərbiyə məsələləri “Avesta”da tərbiyə məsələlərinə aid təqdimat hazırlamaq (fərdi)	1. Ağayev Ə.Ə. Azərbaycan İctimai-pedaqoji fikrində şəxsiyyətin formalaşması problemi. Avropa nəşriyyatı. Bakı, 2005 2. Hüseynzadə R.L. Erkən orta əsrlər dövründə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir. Bakı, mbm, 2005 3. Ağayev Ə.Ə. Seçilmiş pedaqoji əsərləri. 2 cild. 1 cild. Bakı, mütərcim, 2011 4. İbrahimov F.N., Hüseynzadə R.L. Pedaqogika. dərslik. 2 cild. 11 cild. Bakı: mütərcim, 2013.
4	06.03.2024	İslamiyyətin ilk dövrlərində tərbiyə, təhsil və pedaqoji fikir İslam dinində tərbiyə anlayışına aid layihə hazırlamaq	1. Talıbov Y.R., Sadıqov F.B., Quliyev S.M. Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir tarixi. Bakı: ünsiyyət, 2000 2. Hüseynzadə R.L. Erkən və orta əsrlər dövründə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji

			fikir. Bakı, mvm, 2005 3. İbrahimov F.N., Hüseynzadə R.L. Pedaqogika. dərslik. 2 cildə. II cild. Bakı: mütərcim, 2013.
5	13.03.2 024	Erkən orta əsrlərdə (XII əsrə qədər) Azərbaycanda tərbiyə, təhsil və pedaqoji fikir. Azərbaycan xalq pedaqoji fikri Azərbaycanda xalq pedaqogikası anlayışının xüsusiyyətləri (fərdi)	1. Hüseynzadə r.l. erkən orta əsrlər dövründə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir. bakı, mbm, 2005 2. Талыбов Й.Р., Садыгов Ф.В., Гулийев С.М. Азярбайъанда мяктяб вя педагожи фикир тарихи. Бакы, 2000 3. Й.Р.Талыбов, С.М.Гулийев, А.С.Иманов, И.Г.Гулийев. Азярбайъан мцтяфяккирляри вя маарифчиляринин ясярляриндя аиля тярбийяси. Бакы, 2002 4. http://az.wikipedia.org/wiki/bəhmənyar_azərbaycani
6	20.03.2 024	XII-XIV əsrlərdə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir XII-XIV əsrlərdə məktəb mühitinin təşkili xüsusiyyətləri (cütələrlə iş)	1. Ağayev Ə.Ə. Azərbaycan ictimai-pedaqoji fikrində şəxsiyyətin formalaşması problemi. Bakı, Avropa nəşriyyatı, 2005 2. Ağayev Ə.Ə. Pedaqoji fikrimiz: dünənimiz, bugününümüz. Bakı, elm, 2000 3. Талыбов Й.Р., Садыгов Ф.Б., Гулийев С.М. Азярбайъанда мяктяб вя педагожи фикир тарихи. Бакы, 2000 4. Талыбов Й.Р., Гулийев С.М., А.С.Иманов, Гулийев И.Г. Азярбайъан мцтяфяккирляри вя маарифчиляринин ясярляриндя аиля тярбийяси. Бакы, 2002 5. Hüseynzadə R.L. "Erkən və orta əsrlər dövründə Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir (VII-XI əsrlər)". Bakı, mvm, 2005.
7	27.03.2 024	XV-XVIII əsrlərdə Azərbaycanda təhsilin inkişafı, tərbiyə və pedaqoji ideyalar Dövrə uyğun təhsil tərbiyə anlayışlarını təqdim edir. (layihə)	1. Ağayev Ə.Ə. Azərbaycan ictimai-pedaqoji fikrində şəxsiyyətin formalaşması problemi. Avropa nəşriyyatı. Bakı, 2005 2. Нясими. Азярбайъан Дювлят Няшрийяты. Бакы, 1973 3. Хаъя Нясиряддин Туси. Яхлаги-Насири. Бакы, Елм, 1989 4. Талыбов Й.Р., Садыгов Ф.Б., Гулийев С.М. Азярбайъанда мяктяб

			вя педагожи фикир тарихи. Бакы, Ёнсийят, 2000 5. Талыбов Й.Р., Гулийев С.М., Иманов А.С., Гулийев И.Г. Азярбайъан мцтяфаккирляри вя маарифчиляринин ясярляриндя аиля тярбийяси. Бакы, 2002
Аралық имtahanы			
8	03.04.2 024	XIX әsrin әvvәлләrinә Azәrbaycanda ilk dәvlәt mәktәblәrinin yaranması vә pedaqoji fikrin gәrkәmli nümayәndәlәр Dәvlәt vә özәl mәktәblәrin fәrqli xüsusiyyәtlәrini tәqdim edir. (layihә)	1.Rüstәmov F. Şәrqdә Pedaqogika Tarixi. Bakı: Nasir, 2002. 2.Rüstәmov F. Qәdim Tүrkләrdә Tәrbiyә. Birinji Mәqalә. “Dәdә Qorqud” (Elm-Mәqalәlәр Toplusu). B.: Adpu-nun Nәşri, 2001, №1. 3.Rüstәmov F. Qәdim Tүrkләrdә Tәrbiyә. İkinji Mәqalә. “Dәdә Qorqud” (Elm-Mәqalәlәр Toplusu). B.: Adpu-Nun Nәşri, 2001, №2.
MODUL II Müasir Dövründә Azәrbaycanda Pedaqogoji fikir			
9	10.04.2 024	XIX әsrin sonlarında, XX әsrin әvvәllәrinдә maarifçilik hәрәkatı, ana dilli mәktәblәр vә milli tәhsil uğrunda mübarizә Maarifçilik hәрәkatı (tәqdimat)	1.Ağayev Ә.Ә. Pedaqoji fikrimiz: dünәnimiz, bugünümüz. Bakı, Elm, 2000 http://www.anl.az/down/meqale/2012/oktyabr/266360.htm 2.http://www.muallim.edu.az/arxiv/2010/27/14.htm 3.http://www.anl.az/down/meqale/medeniyyet/2010/iyul/126726.htm 4.http://www.anl.az/down/meqale/kıtabxanaslıq-bibliografiya/2_2008/ka.pdf
10	17.04.2 024	XX әsrin әvvәllәrinдә Azәrbaycanda qadın tәhsili vә onun inkişaf Azәrbaycanda Qadın tәhsili (layihә)	1.Ağayev Ә.Ә., Talıbov Y.R., Eminov A., İsayev İ.N. Pedaqogika. Bakı, “Adiloğlu” nәşriyyatı, 2006 2.Ağayev Ә.Ә. Pedaqoji fikrimiz: dünәnimiz, bugünümüz. Bakı, Elm, 2000 3.http://az.wikipedia.org/wiki/Abbasqulu_ağa_Bakıxanov 4.http://mix.az/index.php?newsid=53326
11	24.04.2 024	XIX әsrin sonu, XX әsrin әvvәllәrinдә Azәrbaycanda pedaqoji kadr hazırlığı mәsәlәlәri Pedaqoji kadr hazırlığı mәsәlәlәri(tәqdimat)	1.http://az.wikipedia.org/wiki/Zaqafqaziya_Müәllimlәр_Seminarıyası 2.İsmayılova N.R. Müstәqillik illәrinдә Azәrbaycanda ibtidai tәhsilin inkişafı. Bakı: Mütәrcim, 2013 3.http://www.anl.az/down/meqale/kaspi_az/2012/may/249517.htm
12	01.05.2 024	Azәrbaycan Demokratik Respublikası dövründә mәktәb vә pedaqoji fikrin inkişafı Demokratik dövründә mәktәb vә pedaqoji	1. “Azyrbayъan” gяzeti, 1918, 1 oktyabr, № 10 2. Azyrbayъan CCR Elmlyar

		fikrin (cütərlə iş)	Академи́йасынын Хябярляри. Тарих, Фялсәфя вә Щцгугт Серийасы, Бакы, ЕЛМ, 1990, №2 http://www.azerbaijan.az/portal/Society/Army/army_01_a.html 3http://az.wikipedia.org/wiki/Məhəmməd_Əmin_Rəsulzadə 4 http://www.anl.az/down/meqale/
13	08.05.2024	Azərbaycanda sovet məktəb quruculuğu və pedaqogika elminin yeni inkişaf mərhələsi Azərbaycanda pedaqogika elminin yeni inkişaf mərhələsi (təqdimat)	1. Mərdanov M. Azərbaycan təhsili: islahatların uğurlu nəticələri. Bakı, “Şərq-Qərb”, 2010 2. Rüstəmov F.A. Pedaqogika tarixi. Bakı: Nurlan, 2006
14	15.05.2024	Azərbaycanda məktəb təhsilinin və pedaqoji elmin əsas inkişaf istiqamətləri (1936-1980-ci illər) Pedaqoji elmin inkişafına nələr daxildir? (tapşırıq)	1. Mərdanov M.C. Azərbaycan təhsil tarixi. II cild. Bakı, “Təhsil”, 2011 2. http://www.science.gov.az/az/cat.php?fid=history
15	22.05.2024	Müstəqil Azərbaycan Respublikasında məktəb və pedaqogika elminin inkişafı Yeni məktəb tələbləri (cütərlə iş)	1. Mərdanov M. Azərbaycan təhsili: islahatların uğurlu nəticələri. Bakı, “Şərq-Qərb”, 2010 2. http://www.azerbaijan.az/Society/Education/education_03_a.html 3. Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. http://azertag.com/node/1150947
		Final imtahanı	